

HEM PUJAT FINS A LA PLAÇA CAMINANT. Com bèsties que caminen pels marges, sense dir-nos res. Semprún deia que el llenguatge ho conté tot, però oblidava el silenci. Se sent només el clac de la sola de les menorquines que en Non durà tot el que queda d'estiu a retaló. Avancem l'un al costat de l'altre per aquest paisatge groc i conegut que és el poble. Llavors ve la veu dels homes. Al fons, en un dels bancs de la plaça, hi ha un grup de veïns prenent la fresca. Una mà s'alça sobre el cap dels altres i saluda; ens hi apropem sense modificar el pas. S'està fent fosc.

—Quan heu arribat? —qui ho pregunta és en Magí de Cal Mulet. En apropar-li els llavis a la galta per fer-li un petó, m'arriba l'olor de pols. Fa anys que no treballa la terra, però la fortor del camp li ha quedat per sempre més a dins. Té la pell aspra.

Saludo la resta de veïns i sec al costat d'en Magí, mentre en Non discuteix amb el seu germà, en Pere, sobre qui dels dos ocupa la part de banc que queda lliure, un d'aquells pedrissos amples i sòlids que hi ha al voltant de la plaça i on, en amainar el sol, la gent del poble s'aplega a parlotejar. Acabaran per no seure ni l'un ni l'altre.

Poso la mà sobre el genoll d'en Magí i l'amanyago. Hem arribat fa escassament un parell d'hores. El temps de descarregar el cotxe i guardar alguna cosa a la nevera, informo.

Amb els germans de Cal Mulet hi ha la Caterina i en Pasqual de Cal General. Heu tingut bon viatge?, ens pregunta la dona. No sé del cert a què es refereix amb un bon viatge, però assenteixo. Ha estat, en realitat, un viatge pesat, com ho són tots els trajectes que sobrepassen les dues hores de camí. Havent passat Móra d'Ebre hem parat en una benzinera per anar al lavabo i comprar aigua. Els lavabos eren bruts i sòrdids. *Rafa te quiero*, hi havia escrit en llapis d'ulls a la part de dins de la porta del vàter. Un cop deixada l'autovia, només hi ha hagut groc. Un groc deixatat que ho enterbolia tot. El groc és tot el que ens queda. La voluntat de seguir. No hi ha hagut, però, durant el trajecte, cap imprevist; així que suposo que sí. Hem tingut un viatge plàcid. M'aixeco com volent acabar amb tot i, excusant-me, els dic que estic cansada.

—Molta feina?

—Com sempre —i si amb això no fos suficient, afegeixo—: el que passa és que últimament no dormo gaire bé. —Així no queda cap dubte que no estic en el meu millor moment.

I com si tinguessin l'obligació de fer-hi alguna cosa, em diuen que al poble dormiré bé. En Non somriu i em passa el braç per l'espatlla. Hòstia, aquí, amb aquesta tranquil·litat, és impossible no dormir com un soc. Eh, Borroka? En mirar-me, pica l'ullet.

De vegades, un s'ha de deixar dur. Cedeixo, doncs, a la pressió del braç d'en Non sobre la meva espatlla i ens apartem unes passes del grup de veïns. Estem esgotats. És un cansament que fa mal, localitzat a l'esquena i a les cames. Diferent del de l'hivern, del d'arribar a casa després d'haver estat tancada tot el dia a l'institut i deixar-se caure en pes mort sobre el sofà.

—Ens veiem demà —acabo dient. Llavors sí, alço la mà acomiadant-me i els donem l'esquena reprenent el camí.

Escoltem encara durant uns moments les seves veus. Després torna el silenci. El clac eixut de les menorquines d'en Non sobre el carrer.

Calor i la pell encara sense cap marca de sol, tan blanca, tan nua. Les cinc. Una hora incòmoda. Encara que, per ser sincers, hauríem de dir que el més incòmode de tot són les poques ganes que teníem de moure'ns de casa. M'he posat les sandàlies i jugo tota l'estona a gronxar-les a la punta dels dits del peu.

—Hi vols llet?

Abans de decidir-me observo el color del cafè que la Caterina ha abocat a la tassa. Un negre com d'ala de corb. En acostar-me a la tassa m'arriba l'olor torrada. Amb una mica de llet, gràcies.

—Freda o te l'escalfo una mica?

En vinclar-se a servir la llet, m'adono que duu la bata tacada i que put a suor. Encara recordo l'olor de colònia que desprenia i els seus vestits lleugers que insinuaven uns pits grossos i turgents. Ha perdut no només el fulgor del cos, sinó l'elegància que tant admirava d'ella quan era petita, en un poble on les dones, pràcticament totes, anaven vestides de negre empolsat i amb davantals bruts que no es treien en tot el dia.

Sona el telèfon al passadís i s'encamina a passos curts i ràpids a contestar-lo. Durant molts anys fou aquest l'únic aparell de telèfon que hi havia al poble. A casa, quan ens posàvem malalts, l'àvia o la mare venien a demanar-los que les deixés trucar al metge. Són paisatges de la infància, llocs dels quals he anat marxant per habitar-ne d'altres. Se sent ara com la Caterina pregunta a algú quan vindrà.

—Deu ser l'Àngela —apunta en Pasqual referint-se a la seva filla—. Segurament vindrà a dinar per la Mare de Déu d'Agost.

Un petó, i seguidament se senten apropar-se els passos de la Caterina, igual de pressuts que quan es dirigia a respondre el telèfon. L'Àngela, corrobora entrant al menjador i mirant-se amb gest d'aprovació en Pasqual, que ha deixat la tassa de cafè, a mig prendre, sobre la taula per agafar una pasta.

Damunt el moble del menjador hi ha una fotografia emmarcada de les dues filles, l'Àngela i l'Elvira, llavors poc més que adolescents. Amb trets físics tan semblants i alhora dispare: l'Elvira, atractiva i gràcil; l'Àngela, molt més rude.

Que vell que és tot. El televisor i el sofà marró d'imitació pell on de petita seia a esperar l'àvia que sortint de missa s'havia parat a parlar amb la Caterina. Asseguda davant la pantalla del televisor oïa, sobreposant-se a la veu del locutor, les dues dones parlar de la malaltia de l'Elvira. Fins que un dia deixaren de parlar-ne.

En posar-nos dempeus, la Caterina ens diu que ens esperem i s'encamina a passos curts i accelerats cap a la cuina.

Té, em diu en tornar i deixant-me als braços una bossa de l'Spar plena de tomàquets, carbassons i albergínies. Són de l'hort. En dóna una altra, amb enciams, a en Non.

He mirat l'hora, tres quarts. Anit va ploure i el matí és fred. No hi ha ningú que s'espera davant la porta del laboratori. És un lloc lleig, dels que només s'hi pot estar de pas. Agafó el carrer que puja fins a la plaça. Camino precipitadament i amb els llavis serrats per no sentir l'hivern. No penso en el paisatge, penso en allò que el precedeix.

En Non va omplir les dues copes de vi blanc. A veure què et sembla?, preguntà apropant-se una de les copes al nas. Jo vaig agafar l'altra i en vaig fer un tastet. Era fresc i fàcil de beure. Martín Códax era un poeta i trobador gallec del segle XIII que cantava al mar i a l'amor; en Non ho va dir

entregant-me el tap d'ampolla. En agafar-lo, vaig fixar-me que hi havia una partitura impresa.

Fora feia un fred viu, com de vellut. Vaig deixar la copa al costat del plat. Quants fills t'agradaria tenir? La pregunta, així de sobte, em va sorprendre. Fins llavors no n'havíem parlat mai, de tenir fills.

—No ho sé —vaig acabar responent dubitativa.

—No ho saps?

—No hi he pensat mai —i torcant-me els llavis amb el tovalló, li vaig retornar la pregunta—. A tu, t'agradaria tenir-ne?

—Si mai tinc un fill li diré Martín Códax —em picà l'ullet i, acabant-se el vi de la copa, va fer petar la llengua al paladar—. Mmm... l'únic que li trobo a faltar és aroma.

—Non...

—Sí, és una proposta. Em vindria molt de gust ser pare.

Treballar en la tesi cou com una pelada mal curada al genoll. M'hi poso als matins. Ben d'hora, quan la calor encara no molesta. Hi ha, però, una insalvable manca d'hàbit. Res hi ajuda i la lentitud és cada cop més fonda.

Empenyo el portàtil amb una mà i, apartant-lo un pam, recolzo la barbata al palmell i rellegeixo.

La poesia de Vinyoli respon a la necessitat del poeta d'indagar en la naturalesa de l'ésser humà. Tota la seva obra, vista ara des de la perspectiva que dóna el temps, no és res més que un llarg i inacabable procés de coneixença d'ell mateix. Per explorar la complexitat i amplitud de l'ésser, del jo, al cap i a la fi, el poeta només disposa del que té: el llenguatge.

© Cristina Casas i Mata, 2017
© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2017
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: febrer 2017
ISBN: 978-84-9975-820-6
DL L 8-2017
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.